

SOLENOPSIS ANTIPHONITIS HADJIK. & HAND

(ΣΟΛΕΝΟΨΙΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΦΩΝΗΤΗ)

ένα νέο ενδημικό είδος της Κύπρου

● Του Γεώργιου Ν. Χατζηκυριάκου

Tον Ιούνιο του 2005 εντόπισα στην οροσειρά του Πενταδακτύλου, έξι χιλιόμετρα περίπου ανατολικά της μονής του Αντιφωνητή, ένα άγνωστο φυτό, το οποίο ύστερα από μελέτη διαπιστώθηκε ότι είναι νέο είδος για την επιστήμη και ενδημικό της Κύπρου και ανήκει στο γένος *Solenopsis* (Σολένοψις) της οικογένειας *Campanulaceae* (Καμπανουλίδες). Αφού ετοιμάστηκε η περιγραφή σε συνεργασία με τον Γερμανό βοτανικό Ralf Hand του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας του Βερολίνου, τη δημοσιεύσαμε στο Γερμανικό περιοδικό *Willdenowia* 36 (2006: 781–785). Επειδή το νέο είδος βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από τη μονή του Αντιφωνητή του έδωσα το ίδιο επίθετο. Η εκκλησία είναι του 12ου αιώνα, με πλούσιες τοιχογραφίες, μεγάλο μέρος των οποίων κλάπηκε μετά το 1974 από Τούρκους αρχαιοκάπηλους. Είναι αφιερωμένη στον Αρχάγγελο Μιχαήλ και βρίσκεται μεταξύ των χωριών Καλογραία και Άγιος Αμβρόσιος της Κερύνειας. Η λέξη «αντιφωνητής» (από το αντιφώνω) είχε κατά τον μεσαίωνα τη σημασία του εγγυητή για τα χρέη κάποιου. Σύμφωνα με την παράδοση ο εγγυητής είναι ο Αρχάγγελος Μιχαήλ.

Η *Σολένοψις του αντιφωνητή* είναι φυτό μονοετές ύψους μέχρι 6 εκατοστά. Τα άτριχα φύλλα, μήκους γύρω στα δυο εκατοστά, έχουν σχήμα που μοιάζει με σπάτουλα και είναι διαταγμένα σε ρόδακα. Τα άσπρα άνθη φέρουν συνήθως πορφυροϊώδεις αποχρώσεις και κίτρινο λαιμό, είναι δε μονήρη στην κορυφή του ανθοφόρου στελέχους. Ανθίζει από τον Μάιο μέχρι τον Ιούλιο.

Βιότοπος και οικολογία: Ευδοκίμει στην κοίτη δυο μικρών ρυακιών με βραχώδες υπόστρωμα και με εποχιακή ροή νερού, σε υψόμετρο μεταξύ 200 και 255 μέτρων. Από τις μέχρι τώρα έρευνες διαπιστώθηκε ότι φυτρώνει μόνο σε μια έκταση 1500 τετραγωνικών μέτρων περίπου και

εμφανίζονται κάθε χρόνο γύρω στα 1500 μέχρι 2000 φυτά.

Απειλές και μέτρα διατήρησης: Γίνεται αντιληπτό ότι πρόκειται για ένα πολύ σπάνιο ενδημικό φυτό του τόπου μας, το οποίο αντιμετωπίζει διάφορες απειλές. Οι κυριότερες είναι: οι δασικές πυρκαγιές, οι δασικές εργασίες, η κατασκευή δρόμων και η παρατεταμένη ξηρασία. Η διατήρησή του στηρίζεται εν μέρει στον Δασικό Νόμο, ο οποίος προστατεύει τα δάση της περιοχής εξάπλωσης. Επίσης βρίσκεται σε προτεινόμενη περιοχή του δικτύου Φύση 2000 (Natura 2000). Επιπρόσθετα, επειδή είναι πολύ σπάνιο συγκαταλέγεται ανάμεσα στα φυτά του Κόκκινου Βιβλίου της Χλωρίδας της Κύπρου, όπου χαρακτηρίζεται ως Κινδυνεύον (EN). ■

Βιβλιογραφία

Hadjikyriakou G. & Hand R. 2008. Supplementary notes to the flora of Cyprus V. – *Willdenowia* 36: 761–809.

Τοιντιδης Τ.Χ., Χριστοδούλου Χ.Σ, Δεληπέτρου Δ. & Γεωργίου Κ. 2007 (εκδ.). Το Κόκκινο Βιβλίο της Χλωρίδας της Κύπρου. – Λευκωσία: Φιλοδασικός Σύλλογος Κύπρου.